

UCHWAŁA Nr/2021

Rady Powiatu w Elblągu

z dnia grudnia 2021 roku

**w sprawie przyjęcia do realizacji
„Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób
niepełnosprawnych na lata 2022 – 2027”.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2020 roku, poz. 920 z późn.zm.), w związku z art. 35a ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 roku, poz. 573) - Rada Powiatu w Elblągu uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Przyjmuje się do realizacji „Program działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 – 2027”, zawierający działania w zakresie:

- 1) rehabilitacji zawodowej,
- 2) rehabilitacji społecznej,
- 3) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,

stanowiący integralny załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Elblągu.

§ 3.

Traci moc Uchwała Nr IV/26/2014 Rady Powiatu w Elblągu z dnia 30 grudnia 2014 roku w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2015-2021”.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 roku.

Paweł Guzenda
RADCA PRAWNY
Gr 5 019

U Z A S A D N I E N I E

do Uchwały Rady Powiatu w Elblągu

w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 - 2027”.

Mocą przepisu art. 35 a ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 roku, poz. 573) ustawodawca nałożył na samorzady powiatowe obowiązek opracowania, uchwalenia przez radę powiatu i realizacji, zgodnych ze strategią województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

„Program działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 – 2027” jest kompleksowym opracowaniem, zawierającym planowane działania we wszystkich trzech wymaganych aspektach.

Program wyznacza cele i zadania do realizacji, wskazuje kto i przy pomocy jakich środków winien je realizować, uwypukla jego mocne i słabe strony, jak również sposób monitorowania.

„Program działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 – 2027” w wielu aspektach będzie kontynuacją działań na rzecz osób niepełnosprawnych realizowanych przez Samorząd Powiatu Elbląskiego w okresie od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2021 roku w ramach „Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2015 – 2021”.

Elbląg, dnia ... grudnia 2021 roku

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Elblągu

mgr Tomasz Domżański

Powiat Elbląski

Program działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 - 2027

Elbląg,
01.12.2021

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie elbląskim.....	4
1.	Charakterystyka powiatu elbląskiego.....	4
2.	Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w powiecie elbląskim.	4
3.	Charakterystyka sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych	8
4.	Instytucje i placówki świadczące pomoc osobom niepełnosprawnym i rodzinie na terenie powiatu elbląskiego.....	11
III.	Cel strategiczny i obszary działania	13
IV.	Realizacja	18
1.	Wdrażanie „Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2027”.	18
2.	Monitorowanie Programu.	19
3.	Źródła finansowania Programu.	19
4.	Harmonogram.....	19

I. Wstęp

Podstawą opracowania Programu działań Powiatu Elbląskiego na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022-2027” zwanego dalej Programem jest art. 35a pkt. 1) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573).

Zgodnie z powyższym Program obejmuje zakres:

- 1) rehabilitacji społecznej,
- 2) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- 3) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Według danych ze światowego raportu o Niepełnosprawności opublikowanego przez Światową Organizacją Zdrowia (WHO) na świecie żyje ponad miliard osób dotkniętych niepełnosprawnością (stanowią ok. 15 % populacji). Liczba niepełnosprawnych stale rośnie co jest spowodowane m.in.:

- wydłużeniem średniej długości życia,
- lepszym dostępem do opieki zdrowotnej,
- możliwością leczenia osób z chorobami przewlekłymi.

Nie ma jednej ogólnej definicji dotyczącej niepełnosprawności.

WHO wprowadza trzy pojęcia dotyczące niepełnosprawności:

Niesprawność - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym.

Niepełnosprawność – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikająca z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka.

Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych – wynikające z niesprawności lub niepełnosprawności, uniemożliwiające pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

W uchwale z dnia 1 sierpnia 1997 roku – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznał, że osoby niepełnosprawne, to takie których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Osoby niepełnosprawne zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Prawa człowieka mają charakter uniwersalny i przysługują bez żadnych zastrzeżeń również osobom z niepełnosprawnościami. Wszelka dyskryminacja tych osób jest wobec tego naruszeniem praw człowieka.

II. Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie elbląskim

1. Charakterystyka powiatu elbląskiego.

Powiat elbląski leży w zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego, zajmuje powierzchnię 143 055 ha. Obszar powiatu zamieszkuje ponad 57 tysięcy osób. Powiat elbląski tworzy 9 gmin, w tym:

- 3 gminy o charakterze miejsko -wiejskim: Młynary, Pasłęk, Tolkmicko,
- 6 gmin o charakterze wiejskim: gmina Elbląg, Godkowo, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo, Rychliki.

2. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w powiecie elbląskim.

Według klasyfikacji Głównego Urzędu Statystycznego dane o zbiorowości osób z niepełnosprawnością dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- **osoby z niepełnosprawnością prawną** – posiadające odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- **osoby z niepełnosprawnością biologiczną** – czyli osoby, które nie posiadają stosownego orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności.

Niepełnosprawność według kryterium statystycznego obejmuje wszystkie osoby niepełnosprawne prawnie i te które orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują poważne ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności.

Według dokumentu Głównego Urzędu Statystycznego dotyczącego stanu zdrowia ludności, aż 13 % ludności w Polsce jest niepełnosprawna w ujęciu statystycznym.¹

Dokładna skala niepełnosprawności jest trudna do oszacowania ze względu na brak jednej instytucji ewidencjonującej ilość osób posiadających dokument potwierdzający niepełnosprawność. Orzeczenia wydawane są przez różne instytucje:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- Orzeczenia wydawane przez organy orzecznicze Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Osoby niepełnosprawne mają możliwość uzyskania orzeczenia z różnych organów.

Na potrzeby niniejszego Programu przyjęto do analizy dane udostępnione przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elblągu. Należy jednak zaznaczyć, iż dane te nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu. Orzeczenia te mogą mieć charakter czasowy lub stały, a posiadany system sumuje liczbę wydanych orzeczeń w danym roku, a nie liczbę osób niepełnosprawnych. W analizie uwzględniono dane z lat 2015-2019. Z uwagi na

¹ GUS, Stan zdrowia ludności Polski w 2019 r., 31.03.2021r.

trwającą pandemię nie analizowano danych z roku 2020, gdyż dane te mogą być niemiarodajne.

Poniższa tabela prezentuje liczbę orzeczeń wydanych w latach 2015-2019 przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elblągu.

Tabela 1 Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na stopień niepełnosprawności.

stopień	rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
znaczny	530	437	222	285	264
umiarkowany	901	841	690	726	740
lekki	393	458	482	426	401
razem	1824	1736	1394	1437	1405

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

W 2019 roku wydano 1 405 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, jest to o 419 mniej niż w roku 2015. Najwięcej orzeczeń w każdym roku stanowią orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - 740, a najmniej o znacznym stopniu niepełnosprawności – 264.

Tabela 2 Liczba wydanych w 2019 roku orzeczeń – wg przyczyny i stopnia niepełnosprawności. Osoby powyżej 16 r.ż.

Przyczyna	2019 rok			
	Stopień niepełnosprawności			
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem
01-U - upośledzenie umysłowe	4	10	5	19
02-P - choroby psychiczne	34	114	62	210
03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	1	31	23	55
04-O - choroby narządu wzroku	8	12	4	24
05-R - choroby narządu ruchu	28	180	120	328
06-E - epilepsja	2	31	7	40
07-S - choroby układu oddechowego i krążenia	31	112	80	223
08-T - choroby układu pokarmowego	2	10	5	17
09-M - choroby układu moczowo - płciowego	4	10	2	16
10-N - choroby neurologiczne	98	108	56	262
11 I - inne w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	52	122	37	211
12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0
RAZEM	264	740	401	1405

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

Analizując orzeczenia wydane w 2019 roku, najczęstszą przyczyną niepełnosprawności są choroby narządu ruchu (23,35 %), choroby neurologiczne (18,65%), choroby układu

oddechowego i krążenia (15,87 %), a także choroby psychiczne (14,95 %). Najrzadszą natomiast choroby układu moczowo -płciowego (1,14 %) i układu pokarmowego (1,21 %).

Liczbę orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych w poszczególnych przedziałach wiekowych pokazuje tabela nr 3.

Tabela 3. Liczb wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w przedziałach wiekowych.

wiek	2015	2019
16-25	181	87
26-40	250	177
41-60	811	582
60 i więcej	582	559
RAZEM	1824	1405

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

Największą grupę osób ubiegających się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności stanowią osoby w wieku 41-60 lat, najmniejszą osoby w wieku 16-25 lat.

W tabeli numer 4 przedstawiono procentowy rozkład wydanych orzeczeń ze względu na płeć.

Tabela 4 Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w podziale na płeć.

pleć	2015 rok	2019 rok
kobieta	48,46%	49,54%
mężczyzna	51,54%	50,46%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

Mężczyźni stanowią nieznacznie większą grupę osób posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elblągu w 2019 roku wydano 89 orzeczeń dla osób poniżej 16 r.ż. Jest to o 116 mniej niż w roku 2015. Poniższa tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych osobom do 16 r.ż. w latach 2015-2019.

Tabela 5 Liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych osobom do 16 r.ż.

Rok	Liczba
2015	205
2016	192
2017	117
2018	84
2019	89

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności wydaje się w przedziale wiekowym 8-16 lat.

Zarówno w 2015 jak i w 2019 roku wydane dla tej grupy orzeczenia stanowiły nieco ponad 50 % wszystkich wydanych orzeczeń.

Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności otrzymują osoby w wieku 8-16 lat.

Tabela 6 Liczba orzeczeń wydanych w 2015 i 2019 r. dla osób do 16. r.ż.

wiek	2015	2019
0-3	47	21
4-7	49	21
8-16	109	47
RAZEM	205	89

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

Tabela 7 Liczba wydanych w 2019 roku orzeczeń – wg przyczyny i stopnia niepełnosprawności -osoby do 16 r.ż.

Przyczyna	2019 rok
	liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności
01-U - upośledzenie umysłowe	19
02-P - choroby psychiczne	4
03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	7
04-O - choroby narządu wzroku	0
05-R - choroby narządu ruchu	13
06-E - epilepsja	7
07-S - choroby układu oddechowego i krążenia	10
08-T -choroby układu pokarmowego	3
09-M - choroby układu moczowo - płciowego	5
10-N - choroby neurologiczne	4
11 I - inne w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	9
12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe	8
RAZEM	89

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

W 2019 roku najwięcej orzeczeń dla osób do 16 r.ż wydanych było z powody upośledzenia umysłowego – 21,35 %, nieco mniej z powodu chorób narządu ruchu (14,61 %) i chorób układu oddechowego i krążenia (11,24 %), najmniej z powodu chorób neurologicznych (4,49 %), chorób psychicznych (4,49 %) i chorób układu pokarmowego (3,37 %)

Tabela 8 Orzeczenia o niepełnosprawności dla osób do 16 r.ż w podziale na płeć.

płeć	2015 rok	2019 rok
kobieta	43,75 %	46,07%
mężczyzna	56,25 %	53,93%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania w Elblągu.

3. Charakterystyka sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Według danych GUS na terenie powiatu elbląskiego na dzień 31.12.2019 roku zamieszkiwało 57 211 osób. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Elblągu na koniec grudnia 2019 roku wynosiła 2587 – co stanowi 4,53 % liczb mieszkańców powiatu.

W analogicznym okresie w 2015 roku liczba ludności powiatu wynosiła 58 220 - a liczba osób bezrobotnych – 4550, co stanowi 7,82 %.

Stopa bezrobocia w powiecie elbląskim spadła z 22,9 w roku 2015 do 13,5 w roku 2019, co oznacza że na 100 osób aktywnych zawodowo w 2015 roku przypadały 23 osoby bezrobotne, a w 2019 14 osób bezrobotnych. Cały czas jednak stopa bezrobocia jest wyższa niż w województwie warmińsko - mazurskim. W tabeli nr 9 przedstawiono stopę bezrobocia w powiecie elbląskim i województwie warmińsko - mazurskim w latach 2015-2019.

Tabela 9 Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim i w powiecie elbląskim w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
województwo warmińsko - mazurskie	16,2	14,2	11,7	10,4	9
powiat elbląski	22,9	21	18	16,4	13,5

Zródło: <https://elblag.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy> (stan z dnia 16.06.2021r.)

Poniżej w tabeli nr 10 przedstawiono liczbę osób bezrobotnych z podziałem na gminy.

Tabela 10 Liczba osób bezrobotnych w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	stan na koniec 2015 r.	stan na koniec 2019 r.	spadek/wzrost %
powiat elbląski , w tym:	4550	2587	-43,14%
Gmina Elbląg	545	246	-54,86%
Miasto i gmina Tolkmicko	457	206	-54,92%
Gmina Gronowo Elbląskie	381	158	-58,53%
Gmina Markusy	319	137	-57,05%
Gmina Milejewo	236	107	-54,66%
Miasto i gmina Pasłęk	1581	1082	-31,56%
Gmina Godkowo	296	163	-44,93%
Gmina Rychliki	426	275	-35,45%
Miasto i gmina Młynary	309	213	-31,07%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie: „Rynek pracy w powiecie elbląskim”, PUP w Elblągu, Elbląg, luty 2020

Najwyższy poziom rejestrowanego bezrobocia zarówno w 2015 jak i w 2019 roku zanotowano w mieście i gminie Pasłęk, a najniższy w gminie Milejewo. Największy % spadek osób bezrobotnych zanotowano w gminie Gronowo Elbląskie (- 58,53 %) i w gminie Markusy (- 57,05 %), najniższy natomiast w mieście i gminie Pasłęk (- 31,56 %) i w mieście i gminie Młynary (- 31,07 %) .

Liczbę bezrobotnych, i udział niepełnosprawnych osób bezrobotnych w latach 2015-2019 przedstawia tabela nr 11:

Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych w powiecie elbląskim i procentowy udział osób niepełnosprawnych .

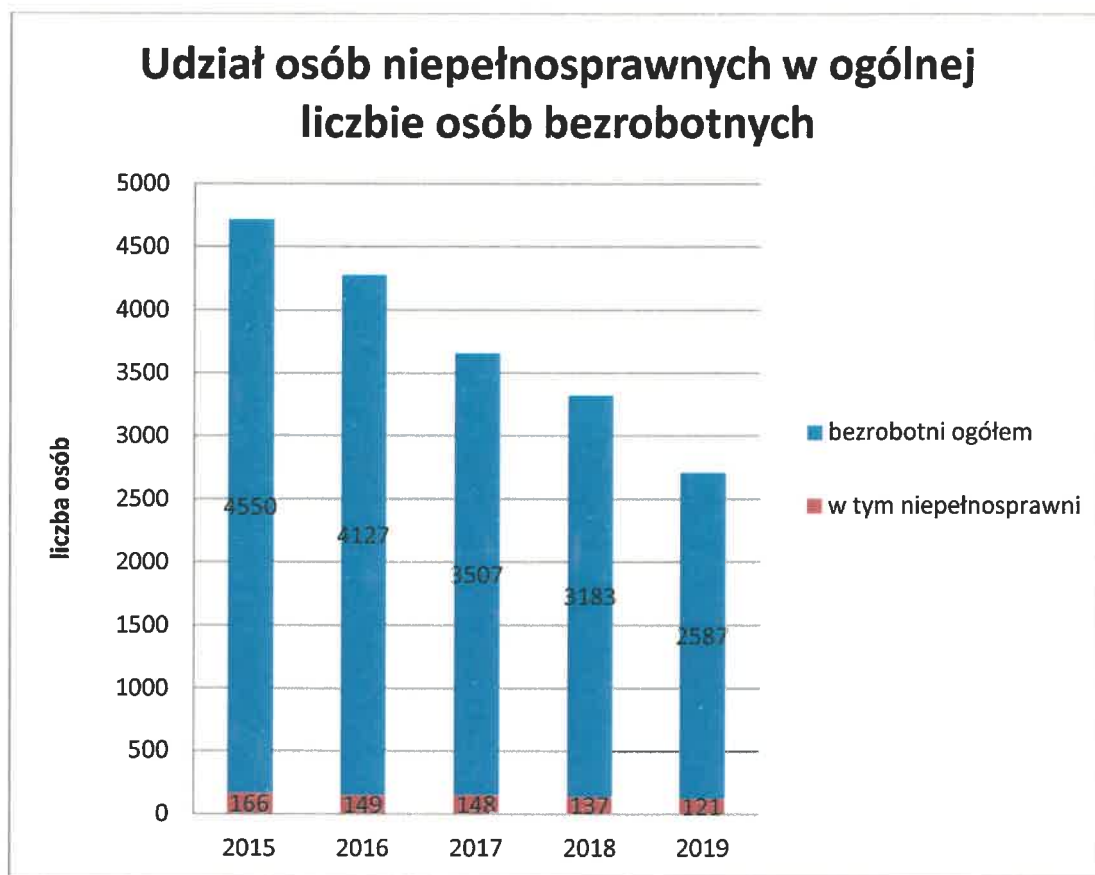
	2015	2016	2017	2018	2019
bezrobotni ogółem	4550	4127	3507	3183	2587
w tym niepełnosprawni	166	149	148	137	121
% udział osób niepełnosprawnych	3,65%	3,61%	4,22%	4,30%	4,68%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Rynek pracy w powiecie elbląskim”, PUP w Elblągu, Elbląg, luty 2020

Udział osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych jest niewielki waha się od 3,61 % do 4,68%. W latach 2015-2019 liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych spadła o 45 osób tj. o 27,11 %, jednak udział bezrobotnych osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych wzrósł.

Wykres nr 1 obrazuje udział osób niepełnosprawnych w liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych ogółem.

Wykres 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu.

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- **bezrobotna** – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

- **poszukująca pracy** – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

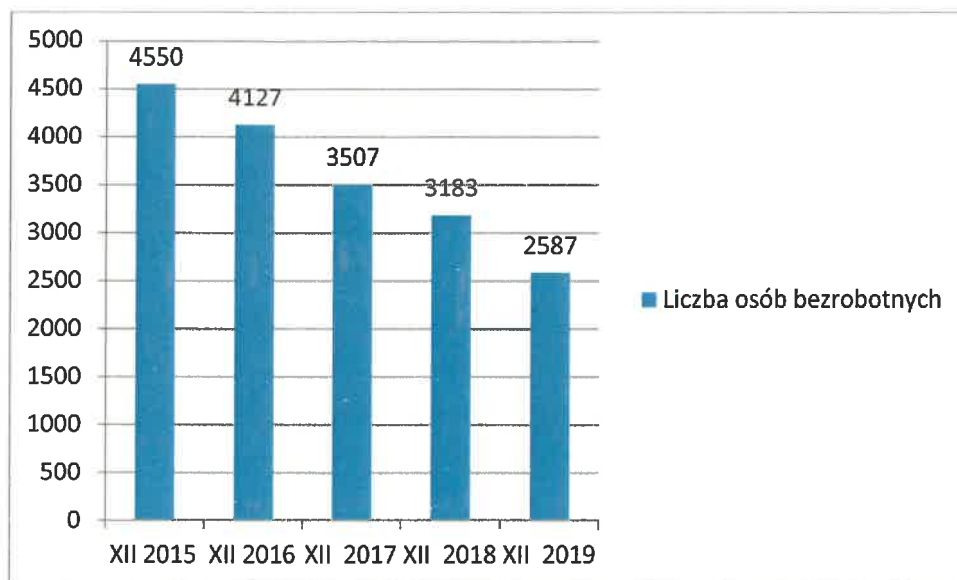
Na takich samych zasadach jak bezrobotni, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w urzędzie pracy jako szukająca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać z usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji²:

- 1) szkoleń;
- 2) stażu;
- 3) prac interwencyjnych;
- 4) przygotowania zawodowego dorosłych;
- 5) badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji;
- 6) zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji;
- 7) finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji;
- 8) studiów podyplomowych;
- 9) szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- 10) bonu na zasiedlenie;
- 11) bonu szkoleniowego;
- 12) bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, które nie pozostają w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.).

Wykres 2. Liczba osób bezrobotnych w powiecie elbląskim w latach 2015-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu.

4. Instytucje i placówki świadczące pomoc osobom niepełnosprawnym i rodzinie na terenie powiatu elbląskiego.

Ważnym elementem wspierania osób niepełnosprawnych jest infrastruktura instytucjonalna, pozwalająca zminimalizować skutki niepełnosprawności, wspierająca osoby niepełnosprawne i ich rodziny w codziennym funkcjonowaniu, umożliwiającą rehabilitację społeczną, leczniczą i zawodową.

Na terenie powiatu elbląskiego funkcjonują:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu – realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej.
2. Urząd Pracy w Elblągu – realizujący zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej
3. Warsztat Terapii Zajęciowej we Władysławowie.
4. Warsztat Terapii Zajęciowej w Tolkmicku.
5. Warsztat Terapii Zajęciowej w Kamienniku Wielkim.
6. Zakład Aktywności Zawodowej w Kamionku Wielkim.
7. Dom Pomocy Społecznej we Władysławowie.
8. Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku.
9. Środowiskowy Dom Samopomocy w Przezmarku.
10. Środowiskowy Dom Samopomocy w Jegłowniku.
11. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kwietniewie.
12. Środowiskowy Dom Samopomocy w Rzeczej.

Na poziomie gmin - Ośrodki Pomocy Społecznej:

1. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pastęku.
2. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tolkmicku.
3. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Młynarach.
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu.

5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markusach.
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Milejewie.
7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Rychlikach.
8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godkowie.
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gronowie Elbląskim.

Na terenie powiatu elbląskiego funkcjonuje oddział rehabilitacji leczniczej w Powiatowym Szpitalu Zespolonym w Pasłęku.

Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej zapewniają w ramach zajęć stacjonarnych bądź kształcenia indywidualnego szkoły funkcjonujące na terenie powiatu elbląskiego tj. 25 szkół podstawowych, tym 1 z oddziałami integracyjnym mieszcząca się w Zielonce Pasłęckiej. 6 przedszkoli i 1 punkt przedszkolny oraz szkoły średnie:

1. Zespół Szkół w Pasłęku.
2. Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku.
3. Zespół Szkół Zawodowych w Pasłęku.
4. Liceum Sztuk Plastycznych w Gronowie Górnym.
5. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kamionku Wielkim.

Większość szkół funkcjonujących na terenie powiatu elbląskiego znajduje się w budynkach wybudowanych przed 1995 roku, i nie są przystosowane pod względem architektonicznym do potrzeb osób niepełnosprawnych.

III. Cel strategiczny i obszary działania

Prace nad „Programem działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 – 2027” rozpoczęto od zidentyfikowania, na podstawie aktualnej sytuacji osób niepełnosprawnych oraz dotychczasowych doświadczeń podczas realizacji poprzedniego Programu, głównych problemów dotyczących wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Biorąc pod uwagę te problemy, określono cel strategiczny oraz 3 główne obszary, które uznano za priorytetowe dla realizacji celu strategicznego programu, tj:

„Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym poprzez wyrównywanie Ich szans w korzystaniu z pełni praw jakie przysługują każdemu obywatelowi”.

Niżej wymienione obszary są współzależne i służą osiągnięciu celu strategicznego Programu:

- I. Rehabilitacja społeczna.
- II. Rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie.
- III. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Zarówno cel strategiczny, jak i zdefiniowane cele szczegółowe Programu i związane z nimi działania są spójne z zapisami zawartymi w:

- 1) Ustawie o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.),
- 2) Ustawie o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372),
- 3) Ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
- 4) „Wojewódzkim programie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Dla każdego z obszarów „Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022 – 2027” określone zostały cele szczegółowe i działania zmierzające do osiągnięcia celu strategicznego Programu.

Obszar I Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Cel szczegółowy 1: Poprawa zapewnienia dostępności osobom niepełnosprawnym oraz umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Działania:

1. Realizacja zadań z zakresy likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się.
2. Wdrożenie Systemu Obsługi Wsparcia (SOW) i motywowanie osób niepełnosprawnych do korzystania z platformy internetowej.
3. Realizacja zadań i programów dotyczących zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno – komunikacyjnej osobom niepełnosprawnym.
4. Realizacja zadań i programów dotyczących likwidacji barier transportowych.
5. Zwiększenie dostępności transportowej indywidualnym osobom niepełnosprawnym poprzez:
 - a) pomoc w uzyskaniu prawa jazdy,
 - b) pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego, skutera o napędzie elektrycznym oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka,
 - c) pomoc w zakupie nowoczesnej protezy kończyny oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej protezy.

Wskaźnik osiągnięcia celu:

- liczba budynków użyteczności publicznej bez barier,
- liczba zlikwidowanych barier,
- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba złożonych wniosków w SOW,
- liczba środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały pomoc finansową w uzyskaniu prawa jazdy,
- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do:
 - zakupu wózka inwalidzkiego i skutera o napędzie elektrycznym oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego/skutera o napędzie elektrycznym,
 - zakupu nowoczesnej protezy i utrzymaniu sprawności technicznej protezy,

Cel szczegółowy 2: Zapewnienie i tworzenie środowiskowego wsparcia osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Działania:

1. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.
2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w środowiskowych domach samopomocy.
3. Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej.

4. Pomoc w doposażeniu w sprzęty rehabilitacyjne jednostek prowadzących rehabilitację.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba jednostek/placówek, które otrzymały dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
- liczba osób uczestniczących w wtz i śds,
- liczba osób niepełnosprawnych umieszczonych w dps,

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia i podnoszenia swoich kwalifikacji.

Działania:

1. Wyrównanie szans edukacyjnych poprzez realizację programów dotyczących pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.
2. Dofinansowywanie urządzeń/sprzętu umożliwiającego uczenie się i podnoszenie kwalifikacji, pomoc w utrzymaniu ich sprawności technicznej oraz dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi tego sprzętu i oprogramowania.
3. Motywowanie osób niepełnosprawnych do podnoszenia kwalifikacji.
4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym indywidualnego trybu nauczania.
5. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i transportowych związanych z dostępem do edukacji.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do nauki na poziomie wyższym,
- liczba osób, które otrzymały pomoc w zakupie urządzeń/sprzętu elektronicznego, szkoleń w zakresie obsługi tego sprzętu i oprogramowania,
- liczba środków transportu przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych,
- liczba placówek edukacyjnych bez barier, kwota wydatkowana na ich likwidację.

Cel szczegółowy 4: Umożliwienie włączenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.
2. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
3. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
4. Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.
5. Inicjowanie powstawania stowarzyszeń i klubów sportowych.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
- liczba osób niepełnosprawnych skierowanych na turnusy rehabilitacyjne,
- liczba imprez integracyjnych,
- liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika.

Obszar III. Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego, przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Osoby niepełnosprawne nie mają takich samych szans na zatrudnienie jak osoby sprawne. Może to wynikać ze zmniejszonej wydajności czy też z braku możliwości pracy na wszystkich stanowiskach pracy. Niepokojącym staje się fakt dziedziczenia bezrobocia przez młodych członków rodziny, którzy z racji swojej niepełnosprawności, niskich kwalifikacji zawodowych i braku odpowiednich ofert pracy nie mają szans na uzyskanie zatrudnienia. Dlatego istnieje pilna potrzeba podejmowania działań zmierzających do wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, które stały się głównym celem obszaru. Jego realizacji służyć będzie szereg celów szczegółowych i związanych z nimi działań.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Działania:

1. Tworzenie programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.
2. Tworzenie stanowisk pracy przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.
3. Przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
4. Promowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych poprzez zwrot miesięcznych kosztów zatrudniania pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym w pracy.
5. Finansowanie wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.
6. Prowadzenie szkoleń, treningów aktywizujących i treningów pracy, motywujących osoby niepełnosprawne do podejmowania aktywności zawodowej.
7. Prowadzenie na rzecz osób niepełnosprawnych szkoleń i przekwalifikowań.

8. Rozpowszechnianie informacji o możliwości korzystania z dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w tym w szczególności do wynagrodzeń.
9. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba osób, które korzystały z pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego,
- liczba utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych podejmujących działalność gospodarczą,
- liczba osób, które korzystały z poszczególnych instrumentów rynku pracy,
- liczba osób niepełnosprawnych podwyższających swoje kwalifikacje, szkolących się, przekwalifikujących się,
- liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy,
- liczba stron internetowych, na których zamieszczono informację,
- liczba osób, które skorzystały ze wsparcia dot. zapewnienia opieki dla osoby zależnej.

Obszar III Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych

Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Ustawa zasadnicza zapewnia prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt. 2.). Nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym, (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69).

Zgodnie z Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych z 1 sierpnia 1997 roku osoby niepełnosprawne, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Prawa te wynikają także z: Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego.

Cel szczegółowy 1: Rozwijanie świadomości społecznej dotyczącej przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Udzielanie informacji zainteresowanym osobom i instytucjom o obowiązkach i rozwiązaniach prawnych dot. osób niepełnosprawnych.
2. Udzielanie informacji w zakresie praw osób niepełnosprawnych w miejscu pracy.

3. Prowadzenie działań informacyjnych poprzez ulotki, broszury o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych.
4. Opracowanie i prowadzenie na stronie internetowej aktualnych informacji w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych.
5. Likwidacji barier w placówkach i instytucjach użyteczności publicznej.

Wskaźnik osiągnięcia celu:

- liczba zlikwidowanych barier,
- liczba przedsięwzięć.

Cel szczegółowy 2: Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Działania:

1. Realizacja praw osób określonych w Ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2020 roku, poprzez zapewnienie w instytucjach publicznych:
 - a) dostępności architektonicznej,
 - b) dostępności cyfrowej – dostępność cyfrowa stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych,
 - c) dostępności informacyjno komunikacyjnej.

IV. Realizacja

1. Wdrażanie „Programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2027”.

Oczekiwanym efektem realizacji „Powiatowego programu działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2027” jest zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego, zawodowego, kulturalnego oraz edukacji.

Program będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu, Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu, przy współpracy z samorządami gmin, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi. Program będzie obejmował swoim zasięgiem obszar Powiatu Elbląskiego, a działania będą realizowane w trybie ciągłym.

Za wdrożenie, realizację i ewaluację działań zawartych w Programie odpowiedzialny jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu, który jest jednocześnie koordynatorem realizacji Programu.

2. Monitorowanie Programu.

Program działań Powiatu Elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych zawiera plan działań na lata 2022-2027, których realizacja umożliwi osiągnięcie korzyści osobom niepełnosprawnym oraz całej społeczności powiatu elbląskiego.

Monitorowanie programu będzie odbywać się systematycznie na podstawie zebranych z gmin oraz instytucji uczestniczących w Programie, informacji dotyczących efektów realizacji programu.

Głównym instrumentem monitoringu Programu będą coroczne sprawozdania z realizacji działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

3. Źródła finansowania Programu.

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- budżet samorządu powiatowego,
- budżet samorządów gminnych,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- udział własny beneficjentów.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r., poz. 573) określa zadania zawarte w Programie, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zakres realizacji działań ujętych w programie w znacznej części uzależniony będzie od wielkości środków finansowych samorządu województwa, powiatu i gmin, w tym przekazanych na ich realizację ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Co roku Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dokonuje podziału środków Funduszu przeznaczonych w planie finansowym PFRON na dany rok, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz.573) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 roku w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym.

Od wielkości tych środków, przyznawanych co roku według algorytmu zależy zakres realizacji zaplanowanych w Programie działań. Źródłem finansowania wielu zadań ujętych w Programie są programy ustawowe i celowe wdrażane i w znacznej części finansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

4. Harmonogram

Powiatowy Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Elbląskim ma charakter ramowy i będzie realizowany w latach 2022-2027. Poszczególne działania będą realizowane zgodnie z terminami określonymi w ustawach, rozporządzeniach i dokumentach programowych poszczególnych programów celowych.

